אלא מעתה חזקה שאין עמה טענה כו'. תימה מאי ס"ד דמקשה דהיכי מצי לאוקמי בידיה כיון דלא טעין מידי וי"ל דהכי פריך כיון דילפת משור המועד מה התם כשלא גניחות הוי בחזקת נגחן הכא נמי כיון דאכלה שלא שנים ולא מיחה הויא בחזקת שלא יתמה עוד ובלא טענה נמי תהא שלו דאית לן למימר שמחל לו אי נמי הא דקא פריך לימרא דחזקה שלא בטענה תהא חזקה סייגו כגון דאמר ליה מפלגיא זכנתה דזכנה מינך אע"ג דלא אמר קמי דידי זכנה ולא דר כה אפי' חד יומא ולא ידע אי זכנה מיניה אי לא אלא דהכי ס"ל תימה לרשב"ש הא דמיבעיא לן בפ' כילד הרגל (כ"ק כד. ופס) אי לאיעודי תורא אי לאיעודי גברא תפשוט מהכא דלאיעודי תורא הוא (1) דקאמרי הולכי אושא מה שור המועד כיון שנגח ג' נגיחות נפקא ליה כו' ואי לאיעודי גברא לא מייעד עד נגיחה רביעית דאז הוא מועד לענבור בהתראות דכשנגח נגיחה שלישית והתרו בו עדיין לא עבר על שלש התראות עד שיגח פעם רביעית וי"ל דסוגיא דהכא כמאן דאמר לאיעודי תורא והולכי אושא לא אמרו אלא דגמרינן משור המועד ולא יותר וילפינן משלש התראות דגברא ולא משלש נגיחות דתורא ועוד דלמאן דאמר לאיעודי גברא אין צריך שיהו מוחזקות לעבור בהתראות דאם כן עד נגיחה חמישית לא יחייב אלא צריך שיודיעוהו בכל פעם כשיגח כדי שישמיר שורו ומכל מקום חיובא דשור תליא במה שהוחזק ליגח: **אלא** מעתה מחאה **שלא בפניו לא תהא מחאה.** פירש ר"י כי היכי דילפת משור המועד דהוי חזקה כשלשה זימני הכי נמי נילף מה שור (1) צריך העדלה בפניו ולא אמר קלא אית ליה ותועיל הכי נמי מחאה שלא בפניו אית לן למימר דלית ליה קלא ולא תהא חזקה אף על פי שמעמ החזקה כיון דאין קול אין למחאה מה היה מועיל אם מוחה כיון שלא הגיע למחזיק ממחאו ואע"ג שמחאה באה לבטל החזקה והעדלה באה לקיים מ"מ פריך שפיר והא דנקט מחאה ולא נקט חזקה משום דחזקה נשמעת טפי מהעדלה אבל מחאה אינה נשמעת יותר ובלא שור המועד הוי מצי למיפרך דלא תהא מחאה כדפריך אליבא דרבנן אלא כיון דליף משור המועד ניחא ליה למפרך מיניה ומשני חברן חברא אית ליה ויש קול אין למחאה אין להעדלה אבל בהעדלה גרידא גזרת הכתוב הוא דאין נעשה מועד אלא אם כן מעידים בפניו אפילו יתבבר לו בגלוי עדים שהעידו על שורו בבית דין:

בגון צלף. (פ) בתר דשני ליה מתמה פריך מצלף דתמה גדולה היא בשעה שנוטלין חבירתה מן האילן אלא שלא נתבשלה עדיין אבל צלף קטן הפרי הרבה כשנוטלין האחת כדאמר בשבת (דף נ:) עתידין אילנות שיטבו פירות בכל יום לגלג עליו אותו תלמיד אין בכל חדש תחת השמש אחוי ליה צלף וי"ח גרים בריש תלתא פירי בחד יומא כגון צלף שיש לו שלשה פירות ביחד ובתר הכי גרים כגון תמרה וההיא דשבת משמע כספרים שלנו:

ודלמא עצה טובה קא משמע לן. ה"ג מצי למיפרך ולדמא בתוך עשר הוה קאי ומזהיר על תחלת אחת עשרה דליכא אפילו שנה ונעולם בשנה אחת הויא חזקה וי"ח פירש דרב יוסף יליף הכי וגרים שהרי נגיח עומד בתשע ומזהיר על י"א שתלכד העיר ויתבטלו השטרות ויתמכו על חזקת שלש שנים ומביא ראיה מסדר עולם דבשנה תשיעית בחדש עשירי היה ומיהו בכל הספרים שלנו כתוב שהרי נגיח עומד בעשירי וכן בסדר עולם שלנו תניא בשנה העשירית ועוד דלגירסתו נמי קשיא מנא ליה שלש שנים מיום ליום דלפי גירסת סדר עולם ליכא אלא שמנה עשר חודש שהרי בשנה אחת עשרה לחדש הרביעי בעינן ואידך דלא נגח מאי לשלם הכא כיון דאכלה תלת שני קיימא לה ברשותיה אלא מעתה חזקה שאין עמה טענה תיהוי חזקה אלמה תנן (1) כל חזקה שאין עמה טענה אינה חזקה אלמה תנן (2) כל חזקה שאין עמה טענה אינה חזקה מאי דאמרינן דלמא כדקאמר השתא איהו לא טעין אנן ליטעון ליה מתקיף לה רב עוירא אלא מעתה מחאה שלא בפניו לא תיהוי מחאה דומיא דשור מועד מה שור המועד בפניו בעינן אף הכא נמי בפניו בעינן התם (3) והועד בבעליו כתיב הכא (3) חברך חברא אית ליה וחברא דחברך חברא אית ליה ולר"מ (3) דאמר ריחק נגיחותיו חייב קירב נגיחותיו לא כ"ש אכלה תלתא פירי (3) בחד יומא כגון תאנה ליהוי חזקה דומיא דשור המועד מה שור המועד בעידנא (4) דאית ליה הא נגיחה ליתא להא נגיחה הכא נמי בעידנא דאיתא להאי פירא ליתא להאי פירא אכלה תלתא פרי (4)(בתלתא יומי) כגון צלף ליהוי חזקה התם פירא מיהא איתיה ומגמר הוא דקא גמר ואזיל אכלה תלתא פירי בתלתין יומי כגון אספסתא ליהוי חזקה היכי דמי דקדיה ואכלה דקדיה ואכלה התם משמט הוא דקא שמיט ואכיל אכלה תלתא פירי בתלתא ירחי כגון אספסתא ליהוי חזקה מאן הולכי אושא ר' ישמעאל לר' ישמעאל הכי נמי דתנן רבי ישמעאל אומר בד"א בשדה הלבן אבל בשדה אילן כנס את תבואתו ומסק את זיתיו וכנס את קייצו הרי אלו ג' שנים לרבנן מאי אמר רב יוסף קרא כתיב 2 שדות בכסף יקנו וכתוב בספר וחתום (5) שהרי נביא עומד בעשר ומזהיר על אחת עשרה א"ל אביי דלמא התם (1) עצה טובה קמ"ל דאי ואידך כי לא נגח מאי לשלם הכא כיון דאכלה תלת שני קיימא לה ברשותיה אלא מעתה חזקה שאין עמה טענה תיהוי חזקה אלמה תנן (6) כל חזקה שאין עמה טענה אינה חזקה אלמה תנן (7) כל חזקה שאין עמה טענה אינה חזקה מאי דאמרינן דלמא כדקאמר השתא איהו לא טעין אנן ליטעון ליה מתקיף לה רב עוירא אלא מעתה מחאה שלא בפניו לא תיהוי מחאה דומיא דשור מועד מה שור המועד בפניו בעינן אף הכא נמי בפניו בעינן התם (3) והועד בבעליו כתיב הכא (3) חברך חברא אית ליה וחברא דחברך חברא אית ליה ולר"מ (3) דאמר ריחק נגיחותיו חייב קירב נגיחותיו לא כ"ש אכלה תלתא פירי (3) בחד יומא כגון תאנה ליהוי חזקה דומיא דשור המועד מה שור המועד בעידנא (4) דאית ליה הא נגיחה ליתא להא נגיחה הכא נמי בעידנא דאיתא להאי פירא ליתא להאי פירא אכלה תלתא פרי (4)(בתלתא יומי) כגון צלף ליהוי חזקה התם פירא מיהא איתיה ומגמר הוא דקא גמר ואזיל אכלה תלתא פירי בתלתין יומי כגון אספסתא ליהוי חזקה היכי דמי דקדיה ואכלה דקדיה ואכלה התם משמט הוא דקא שמיט ואכיל אכלה תלתא פירי בתלתא ירחי כגון אספסתא ליהוי חזקה מאן הולכי אושא ר' ישמעאל לר' ישמעאל הכי נמי דתנן רבי ישמעאל אומר בד"א בשדה הלבן אבל בשדה אילן כנס את תבואתו ומסק את זיתיו וכנס את קייצו הרי אלו ג' שנים לרבנן מאי אמר רב יוסף קרא כתיב 2 שדות בכסף יקנו וכתוב בספר וחתום (5) שהרי נביא עומד בעשר ומזהיר על אחת עשרה א"ל אביי דלמא התם (1) עצה טובה קמ"ל דאי

דאי

מוסף רש"י

כל חזקה שאין עמה טענה אינה חזקה. כגון כחזקת ג' שנים דקרקעות ובתים ומלונות, כגון בחזקת יום אחד כגון הנך דלמרינן לעיל (ב.) לחזיק לחודיי כו' מיהיר, וקתמר דלרך לטעון מחיה כמ כחזק כו' הלכך כיון דטעון דטענה מעכלא מעכלא אכדין יכד לקרקע אם ומתוך כך הכחיב בה כשיעור חזקה שלמרו חכמים וה שתקן ולא מיחה, הרי חזקה ולכן המערער נתמן לומר לא בא לי ידי יכד לקרקע שלי אלא בלא רשות, ואם כן למה הניחו לחזיק (רשב"ם לקמן מא.). ריחק נגיחותיו חייב. כשור מועד קלי נכ"ק כפרק כילד הרגל מתפנת (כג:) לאיסו מם ולו זכו מועד כל שבעיבו כו ג' ימים, בגבר ר' יהודה, ר' מאיר לומר כל שבעיבו כו ג' פעמים כיום אחד, ר' יהודה סבר כתיב לו נתנו מ שור נגח הוא מתמול שלשום, מתמול מרי שלשום תלת מרי ג' ימים, ור"מ סבר ריחק נגיחותיו כשנגח נגי ימים אם אמר אם חייב, קירב נגיחותיו שנגח ג' פעמים כיום אחד לא כל שכן (תוספות כא.).

רבינו גרשום

התם כי לא נגח. דבריעת מאי לישלם. אלא מעתה. דאמרת כיון דאכלה ג' שנים קיימא כרשותיה אם כן כל חזקה שאין עמה טענה להיכא דקאמר ליה מערער מה אתה עושה כתוך שלי. ואמר הלה אכלתיה שני חזקה ולא אמר לי אדם דבר תיהוי חזקה ואגן תנן דכל חזקה שאין עמה טענה שאינו שוגן עם החזקה של אבא היתה ויתיה או שקניתיה ממך ואכלתיה שני חזקה אינה חזקה. ואי טעין הכי אע"ג דלית ליה שטרא טענינן ואמרינן הכי הוא דקאמר רשטרא דוא דארכם ליה אבל אם אינו טוען אלא שאכלתיה שני חזקה אין זה טענה. ולדבריך דילפת משור מועד דלאחר ג' שנין קיימא כרשותיה תיהוי חזקה אע"ג דלית ליה טענה אחריתי ומשני טעמא מאי הוי חזקה משום דאמרי' דלמא הכי דקאמר ושטרא אירכם ליה. אבל להיכא דאין עמה טענה השתא איהו לא טען אגן טענינן ליה ולא הוה חזקה: מתקיף לה רב עוירי אלא מעתה. דמסקת ליה משור המועד להיכא דמיחה המערער שלא בפניו לא תיהוי מחאה דדומיא דשור המועד וכו' ומשני גבי שור המועד שאני משום דגזירת הכתוב הוא אבל מחאה שלא בפניו בדין הוא דהוי מחאה דאמרי' ליה למחייב חברך כו' ומחברך שמעת המחאה: ולר' מאיר דאמר כו'. בשלמא אליבא דרבנן דפליגי עליה דר"מ דאמרי אינו חייב עד דנגח ג' נגיחות בג' ימים כדכתיב אם שור נגח הוא מתמול (אחר מתמול) שלשום תמול (אחר מתמול) תרי שלשום תלתא הכא נמי לא הוי חזקה עד דאכלה ג' שנים אלא לר' מאיר דאמר כיון דכי ריחק נגיחותיו דבני ימים נגח ג' פעמים חייב קירב נגיחותיו בשונגח ג' פעמים כיום אחד לא כל שכן דהוי מועד הכא נמי לעמ"ל למה לי תלת שנין לחזקה אפי' ביום אחד תהוי חזקה. והיכי דמי כגון דאכלה תלת פירי בחד יומא דומיא דג' שנים שאוכל ג' פירות כגון תאנה דבכר מתבשלת תאנה זו ובחצי היום איתך ואיתך לערב ותהוי חזקה: ומשני דומיא דשור המועד בעינן מה שור המועד בעידנא דעבד הא נגיחה אכתי ליכא לאיתך נגיחה כלל. ה"נ גבי חזקה בעינן דבזמן דאיתא להאי פירא ליתא להאי פירא בעידנא דאיתא להאי פירא ליתא להאי פירא אכל אבל אם אינו בעידנא דאיתא להאי פירא אכלה תלתא פירי בתלתא יומי כגון צלף ליהוי חזקה דמי דקדיה ואכלה דקדיה ואכלה התם משמט הוא דקא שמיט ואכיל אכלה תלתא פירי בתלתא ירחי כגון אספסתא ליהוי חזקה מאן הולכי אושא ר' ישמעאל לר' ישמעאל הכי נמי דתנן רבי ישמעאל אומר בד"א בשדה הלבן אבל בשדה אילן כנס את תבואתו ומסק את זיתיו וכנס את קייצו הרי אלו ג' שנים לרבנן מאי אמר רב יוסף קרא כתיב 2 שדות בכסף יקנו וכתוב בספר וחתום (5) שהרי נביא עומד בעשר ומזהיר על אחת עשרה א"ל אביי דלמא התם (1) עצה טובה קמ"ל דאי

מסורת הש"ס

(1) (לקמן מא.). (2) (לקמן כט. לה: לט. כתובות קט: קי. ערכין כז.). (3) כ"ק כד. תענית כח.. (4) (בר' דעבוד ערך צלף בתלתא). (5) (בר' דעבוד ערך צלף ביום אחד עמ"ס תוס' ד"ה כגון כפס ר"ח). (6) (ערוכין לט. וש"נ ועי' לקמן כט. ק"ס.). (7) ל"ל דאיתמרא. ק"ס. (8) (מיגון לב).

תורה אור השלם

1 ואם שור נגח הוא מתמול שלשם והועד בבעליו ולא ישמרנו והמית איש או אשה השור יסקל וגם בעליו יומת: שמות כא כט
2 שדות בכסף יקנו וכתוב בספר וחתום והעד עדים בארץ בזמן ובסכיבי ירושלם ובערי יהודה ובערי ההר ובערי השפלה ובערי הנגב כי אשיב את שבותם נאם יי׳:
ירמיהו לב מד

הגהות הב"ח

(א) גמ' כשיעלה דאיתא להאי נגיחה ליתא להאי: (ב) שם כספר וחתום וגו' שהרי: (ג) רש"י ד"ה התם ובועד וכו' כי היכי דהני מפקי מתחקה: (ד) ר"ה ה"נ שהרי וכו' לנקיקיו היה כל"ל ולתת ר' נתמן: (ה) בא"ר מהיר את לוקחי וכו' פטירים ולתת עפרה ובשיחזרו מן הגלות אם יבואו המוכרים להוציא מידם בשביל שלא חזקתם ג' שנים תוציאו שטרותיכם ותקיימו בידם אלמא כהני תרתי: (ו) הר"ה אלא מעתה מחקה וכו' מדקאמרי הולכי: (ז) ר"ה אלא מעתה מחאה וכו' מה שור המועד נ"ל דאי דמה היה מועיל אם היה מוחה: (ח) ר"ה כגון אלף אע"ג דפני לית:

רבינו גרשום (המשך)

מ"מ דכי דאכילה נגוהה שאין מתחין עד ל' עד שתתגדל כולה אלא משמט שמיט ואכל להכי לא הוי חזקה דמקשי אכלה תלת פירי בתלתא כו' יומי כגון אספסתא דסוף ל' עוקרין אותה מהקרקע מהבל ונזרעין אחרת אחרת ליהוי חזקה דהשתא ליכא למימר דשמיט ואכיל: ומשני מרא דשמעתא מן הולכי אושא היינו ר' ישמעאל: ולר' ישמעאל הכי נמי. דתהוי חזקה: דתנן אמר ר"י בד"א. דבעינן תלת שנין חזקה: בשדה לבן. דהיינו שדה תבואה שאין בה אילנות ואינה עושה אלא תבואה אחת בשנה משום הכי בעינן ג' שנים רצופות דומיא דשור המועד דליהוי ג' תבואות בג' שנים: אבל בשדה אילן. דיש בה נמי תבואה: כנס תבואתו וכו'. דעבד ג' תבואות הללו בשנה אחת הויא חזקה: כגון אספסתא. אספסתא מאכל בהמות היא שלתעזין טרידי"א: ורבנן דמתני' מנא להו דבעינן ג' שנים חזקה דהאי דתני עד האידנא בהא דרבי אליבא דהולכי אושא היא: דחתום. שיהיו השטרות משומרין בידיכם: שהרי נביא. ירמיה עומד נ' בחשע שנים לצדקיהו כדמפיש בספר ירמיה ומזהיר על י"א שנה בתחלתה שילכו בגלות כדכתיב בעשרי עשרה לצדקיהו בחודש הרביעי

הובקעה העיר ולפיכך היה מזהיהם בשנת ט' ואמר להן הואיל ואין אתם מעבברין בכאן ג' שנים דחזקה. מי שקנה עשויו בתים או שדות במקום הזה יכתוב בשטר ריחתום עדים כדי שתהא הקרקע ברשותכם ובשתחזירו מן הגלות ויבואו המוכרים להוציא מידכם בעבור שלא החזקתם בה ג' שנים תראו להם שטרותם ותקיימוה בידכם מכלל שאם היו בה ג' שני חזקה לא היו צריכין שטר: ואיכא ספר שהרי נביא עומד כי' ומזהיר כי"א מתרצי הכי משום דוחק הקראי א"ל אביי ודילמא לאו משום טעמא דלא הוי שני חזקה קאמר להו אלא משום עצה טובה קאמר להו למכתב שטרות לפי שילכו בגלות ושמא יהרגו העדים או יגלו למקום רחוק ולא ימצאו העדים דהאי דקאמר להו נמי בתים בבבל ושבו משום עצה קאמר להו לפי שהיה יודע שהיו משתתרין בגלות. תדע דמשום עצה קאמר להו דכתיב ונתתם לשטרות בכלי חרש למען יעמדו ימים רבים דאי משום חזקה הוא לא צריך ימים רבים כי אם עד שיעברו שני חזקה:

ו) נלמה ל"ל דכגון דמקדים ומוכיל מיד כשמתגדל לגוף ר' ימים וכו'. כ) ל"ל כתלתא ירחי. ג) גי' רביעי כגי' ר"ת שהיא כתוב' כאן דנרים שהרי נגיח עומד בתשע.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com